

**АДНА ПІСТОРЫЯ НА ЎСІХ: ШЧЫРЫ ДЫЯЛОГ
РОЗНЫХ ПАКАЛЕННЯЎ**

У БДУ адбыўся першы Патрыятычны форум
моладзі Саюзнай дзяржавы

Стар. 2

**АДКАЗЫ НА АКТУАЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ПРА
ВЫБАРЧУЮ КАМПАНІЮ Ў АДЗІНЫ ДЗЕНЬ
ГАЛАСАВАННЯ**

Эксперты пра галоўную грамадска-палітычную
падзею ў краіне

Стар. 3

ПАРТЫЙНАЯ ШКОЛА – УНІКАЛЬНЫ ПРАЕКТ БДУ

У БДУ пачала дзейнасць «Партыйная
школа», агульнарэспубліканскі адукацыйны
праект Беларускай партыі «Белая Русь»

Стар. 4

**СТАРШЫНЯ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ
НАЦЫЯНАЛЬНАГА СХОДУ
БЕЛАРУСІ НАТАЛЛЯ КАЧАНАВА
СУСТРЭЛАСЯ СА СТУДЭНТАМІ БДУ**

Сустрэча адбылася 16 лютага

Стар. 5

Газета Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта

www.gazeta.bsu.by

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V і XV Нацыянальных конкурсаў друкаваных СМІ «Залатая літара»
ў намінацыях «Найлепшая шматтыражная газета», «Найлепшыя матэрыялы
навуковай, навукова-папулярнай тэматыкі»

21 лютага 2024 года, № 2 (2280)

БДУ як пляцоўка для фарміравання грамадска- палітычнай думкі

25 лютага 2024 года ў
Беларусі адбудзецца
адзіны дзень галасавання.

Напярэдадні адзінага дня галасавання ў
БДУ прайшоў шэраг асветніцка-адука-
цыйных мерапрыемстваў, прысвечаных
выбарчаму праву. Сустрэчы са студэн-
тамі і супрацоўнікамі ўніверсітэта пра-
водзіла адміністрацыя УВА, кіраўнікі
падраздзяленняў, а таксама запро-
шаныя госці.

За гэты час выступоўцамі станавіліся стар-
шыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага
сходу Беларусі Наталля Качанова,
генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь
Андрэй Швед, кіраўнік адміністрацыі Мас-
коўскага раёна Таццяна Калядка, міністр
унутраных спраў Рэспублікі Беларусь генер-
ал-лейтэнант міліцыі Іван Кубракоў, на-
меснік міністра ўнутраных спраў – на-
чальнік кримінальнай міліцыі Генадзь Каза-
кевіч, дзяржаўны сакратар Савета бяспекі
Аляксандр Вальфовіч, намеснік старшыні
Следчага камітэта Сяргей Аземша, стар-
шыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі
Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь
па заканадаўчым і дзяржаўным будаўніц-
ве Сяргей Сівец, гендырэктар агенцтва
«Мінск-Навіны», старшыня праўлення Бе-
ларускага саюза журналістаў Андрэй
Крывашэў і інш.

Сустрэчы з экспертамі праводзіліся ў
розных фарматах. У інстытутах і на факуль-
тэтах БДУ адбыліся дыялогавыя пляцоўкі
(«Праблемы захавання законнасці ў мо-
ладзевым асяроддзі», «Роля жанчыны ў па-
літычным жыцці дзяржавы», «Асаблівасці
дзейнасці органаў мясцовага кіравання і
самакіравання», «Асновы захавання закон-
насці і правапарадку ў Рэспубліцы Бела-
русь у перыяд электаральных кампаній»,
«Расследаванне кримінальнай справы аб
генацыдзе беларускага народа: аднаўлен-
не гістарычнай справядлівасці»), лекцыі
(«Выбарчы працэс у Рэспубліцы Беларусь:
асноўныя стадыі і навацыі заканадаўства»,
«Палітычная сістэма Рэспублікі Беларусь»),
круглыя сталы, дыскусіі, адзіныя дні інфар-
мавання і да т. п. Адзначым, што лютаўскі
адзіны дзень інфармавання адбыўся па
трох напрамках: для супрацоўнікаў, студэн-
таў і агульнагарадское абмеркаванне.
Традыцыйна тэматыкай падзей сталі па-
літычныя, грамадскія і сацыяльныя пытанні
з жыцця Беларусі і замежных краін.

Працяг на старонцы 4

120 Агульная колькасць
дыялогавых пляцовак

77 Знешнія
запрошаныя
эксперты

280 Агульная колькасць
сустрэч

124 Унутраныя
запрошаныя
эксперты

≈20000 Агульная колькасць
удзельнікаў

Адна гісторыя на ўсіх: шчыры дыялог розных пакаленняў

У Беларускім дзяржаўным універсітэце 6 лютага адбыўся першы Патрыятычны форум моладзі Саюзнай дзяржавы. Аб'яднанне, кансалідацыя высілкаў «спадкаемцаў Вялікай Перамогі» па захаванні гістарычнай памяці, супрацьстаянні фальсіфікацыі вынікаў Вялікай Айчыннай вайны сталі ключавымі матывамі правядзення маштабнай патрыятычнай сустрэчы. Каля 100 студэнтаў з БДУ, Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага ўніверсітэта, Фінансавага ўніверсітэта пры Урадзе Расійскай Федэрацыі на працягу двух дзён былі нагруканы ў пытанні агульнай гісторыі, пошук кропак яе судакранання з сучаснасцю. На анлайн-сувязі быў таксама Уральскі дзяржаўны юрыдычны ўніверсітэт імя В. Ф. Якаўлева. Правядзенне форуму ў год знававых дат – 80-й гадавіны зняцця блокады Ленінграда і вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, 25-годдзя падпісання Дамовы аб стварэнні Саюзнай дзяржавы – надало мерапрыемству асаблівы сэнс. Значнасць форуму таксама пацвердзілася ўдзелам Дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы Расіі і Беларусі Дзімітрыя Мезенцава, першага намесніка міністра адукацыі Беларусі Аляксандра Бахановіча, рэктара БДУ Андрэя Караля.

«Мы рады, што на наша запрашэнне да размовы пра гістарычную праўду і абарону гістарычнай памяці адгукнуліся перш за ўсё кіраўнікі і студэнты ВУНУ. Сёння ў нас размова дарослых са сваімі маладымі калегамі, мы перш за ўсё чакаем пытанні ад моладзі, у нас хочучь спытаць, што для нас патрыятызм і грамадзянская пазіцыя. Але і мы ў сваю чаргу хочам даведацца, каб былі яны паводзілі сябе, калі б здарыліся падзеі 1941–1945 гадоў, падзеі 1812 года, калі ў тым ліку і беларускія палкі былі абаронцамі адзінай Айчыны», – адзначыў Дзімітрый Мезенцаў.

Ён абазначыў і фармат размовы. «Гэта будзе шчыры дыялог пра тое, што змяніла Беларусь і Расію развіццё сёння, чаму Захад так агрэсіўны, ці маем мы права здацца і адступіць ад нашых планаў, задум, саюзнага будучыцтва. Асабліва пасля таго, як прэзідэнты нашых краін Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін правялі пасяджэнне Вышэйшага дзяржаўсваэта, які вызначыў новы этап не толькі эканамічнай, але і культурна-гуманітарнай інтэграцыі, супрацоўніцтва, руху наперад», – адзначыў дзяржсакратар СД.

Гэту думку працягнуў першы намеснік міністра адукацыі Рэспублікі Беларусь Аляксандр Бахановіч: «Сёння Саюзная дзяржава з'яўляецца ва ўсім свеце прыкладам таго, які неабходна супрацоўнічаць, сябраваць, які неабходна сумесна вырашаць пытанні ў палітыцы, эканоміцы. Найважнейшым напрамкам ёсць моладзевая палітыка, таму што моладзь – гэта не толькі наша будучыня, гэта і наша рэчаіснасць. Важна, каб моладзь захавала гэту гістарычную памяць пра наша вялікае мінулае, пра продкаў-пераможцаў, якія ў свой час вызвалі свет ад карычнёвай чумы».

Рэктар БДУ Андрэй Кароль адзначыў, што сустрэча мае пэўнае сімвалічнае значэнне. «Форум праходзіць напярэдадні памятных дат. Гэта характарызуе не проста барацьбу за сучаснасць і будучыню, але і барацьбу за наша агульнае мінулае. Бо свет змяняецца. Сёння, каб пазбавіць магчымасці чалавека, а то і цэлага народа, рэалізавачь свой культурна-гістарычны код, сваю місію, дастаткова прыбраць платформу – звесткі пра мінулае. На гэта накіроўваюць розныя інфармацыйна-камунікатывныя тэхналогіі. Таму важна,

каб моладзь ведала гістарычную праўду. Магчыма, варта прадумаць пытанне, звязанае з зацвярджэннем калектывнай дамовы моладзевай палітыкі, якую рэктары беларускіх і расійскіх ВУНУ падпісалі б у 25-гадовы юбілей нашага саюза», – сказаў Андрэй Кароль.

На форуме адзначалася, што сёння надышоў час маладых у адстойванні гістарычнага мінулага, захавання памяці пра яго, неабходнасці стварэння «адзінага летапісу» Вялікай Айчыннай вайны. Яна шматгранная. Гэта не толькі крывавае баі. Гэта тысячы гістарычных фактаў, матэрыялаў крымінальных спраў пра ўчыненыя злачынствы супраць мірнага насельніцтва і ваеннапалонных у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі былога СССР. Пачатак карпатлівай і адказнай працы ўжо закладзены. На форуме прэзентавалі кнігу «Тэрміну даўнасці не маюць... Злачынствы фашызму супраць народаў Савецкага Саюза ў гады Вялікай Айчыннай вайны 1941–1945 гг.». Яна падрыхтавана да друку пры асабістым удзеле Дзімітрыя Мезенцава. У аснову выдання пакладзены матэрыялы крымінальнай справы пра генацід беларускага і савецкага народаў, гістарычныя факты – расследаванні Генеральнай пракуратуры Рэспублікі Беларусь, рашэнні судоў горада Санкт-Пецярбурга і Ленінградскай вобласці. На старонках кнігі апублікаваны гістарычныя факты, вынесеныя паводле іскаў пракурораў пра прызнанне злачынстваў іскаў пракурораў пра прызнанне злачынстваў, зробленых нямецка-фашысцкімі захопнікамі і іх памагатымі супраць мірнага насельніцтва і ваеннапалонных у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі былога СССР.

Распавядаючы пра гісторыю стварэння кнігі і яе прызначэнне, Дзімітрый Мезенцаў прывёў кранальныя гісторыі з храналогіі блокаднага Ленінграда. Адна з іх пра манетку, якая прадвызначыла трагічны выхад малалетняга блокадніка. Матчына сэрца было расколота акалічнасцямі і немагчымасцю выратавання двух сваіх сыноў. Дзеля жыцця аднаго з іх яна падкінула манетку, каб ведаць, каго працягнуць карміць. Гэты выбар вызначыў лёс кожнага з іх. Дзімітрый Мезенцаў адзначыў, што працяглы час не было маральнага права распаўядаць пра жahlівыя факты з гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Сёння прыйшла эпоха апублікавання раней невядомай інфармацыі пра ўвесь трагізм тых падзей. І як пажаданне маладому пакаленню прагучалі словы дзяржаўнага сакратара Саюзнай дзяржавы, што час, які сышоў, захоўваецца ў памяці, душах і кнігах.

Працягнуўся форум размовай са студэнтамі. Яны цікавіліся гісторыяй Саюзнай дзяржавы, праграмамі ў адукацыйнай, навуковай, культурнай, сацыяльнай сферах, а таксама сучаснымі палітычнымі выклікамі. Дзімітрый Мезенцаў расказаў, што сёння дзейнасць Саюзнай дзяржавы развіваецца практычна ў 30 напрамках. Вялікая ўвага надаецца падтрымцы маладых навукоўцаў Беларусі і Расіі. Для гэтага прынята рашэнне пра заснаванне прэміі Саюзнай дзяржавы маладым навукоўцам. Яна будзе прысуджацца кожны год, і сума прэміяў, зробленых нямецка-фашысцкімі захопнікамі і іх памагатымі супраць мірнага насельніцтва і ваеннапалонных у гады Вялікай Айчыннай вайны на тэрыторыі былога СССР.

Працягнулася праграма пасяджэннем круглага стала па пытаннях моладзевай палітыкі. Тут студэнты абмяняліся вопытам працы органаў студэнцкага самакіравання. У фармаце прэзентацыі яны прадставілі свае праекты і ініцыятывы, якія рэалізуюць ва ўніверсітэтах, і падзяліліся сваім меркаваннем. «Такія мерапрыемствы, як сённяшняе, вельмі важныя, каб мы не забывалі, які падзвіг здзейснілі нашы продкі, і каб захавачь нашу культурную спадчыну на доўгія стагоддзі. Таксама лічу неабходным, каб гістарычная памяць была і ў аснове некаторых сямейных традыцый. Напрыклад, мы з бацькамі наведваем розныя памятныя месцы. Вось нядаўна пабывалі ў Брэсце-карыяцыі», – падзялілася трыцкурсніца факультэта сацыякультурных камунікацый БДУ Александрына Алексеева.

«Мне было б цікава наладзіць пэўныя механізмы ўзаемадзеяння з нашымі беларускімі калегамі ў моладзевыя патрыятычнай палітыцы праз прызым гістарычнай навуцы. Я з'яўляюся старшынёй універсітэцкага ваенна-гістарычнага грамадства, якое займаецца вывучэннем і папулярызаваннем ваеннай гісторыі і сярод студэнтаў, і за рамкамі ўніверсітэта. Мы праводзім розныя лекцыі, семінары, існуюць паўнаважныя цыклы, тэматычныя мерапрыемствы. Таксама бяру ўдзел у якасці валанцёра. Упершыню прысутнічаю на такім форуме. Спэдыяру, што ён далёка не апошні», – расказаў трыцкурснік Інстытута гісторыі Санкт-Пецярбургскага дзяржаўнага ўніверсітэта Іван Дзімін.

Дзімітрый Мезенцаў падзякаваў калектыву БДУ за высокі ўзровень арганізацыі мерапрыемства і пакінуў памятку запіс у кнізе гонаровых гасцей універсітэта, а ўсім удзельнікам форуму ўручыў экзэмпляры выдання «Тэрміну даўнасці не маюць... Злачынствы фашызму супраць народаў Савецкага Саюза ў гады Вялікай Айчыннай вайны 1941–1945 гг.». Асобныя старонкі гісторыі гэтай вайны студэнты змаглі убачыць, наведваючы ў рамках форуму Беларускі дзяржаўны музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Алена Марцуківіч

Адказы на актуальныя пытанні пра выбарчую кампанію ў адзіны дзень галасавання

Дэкан юрыдычнага факультэта БДУ, кандыдат юрыдычных навук, дацэнт Андрэй Шыдлоўскі

Намеснік дэкана юрыдычнага факультэта па выхаваўчай рабоце Віктар Сушапарай

Ці вядомыя ўжо імёны кандыдатаў у дэпутаты і дзе з імі можна азнаёміцца?

Імёны кандыдатаў у дэпутаты як Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, так і мясцовых саветаў дэпутатаў ужо, зразумела, вядомыя. Рэгістрацыя кандыдатаў акруговымі камісіямі завяршылася 30 студзеня гэтага года. Колькасць вылучаных кандыдатаў у дэпутаты адрозніваецца. Да прыкладу, ад некаторых выбарчых акруг вылучаюцца ад трох да пяці кандыдатаў, ад іншых – да дзесяці. Інфармацыя пра зарэгістраваных кандыдатаў у дэпутаты размешчана на афіцыйных сайтах Цэнтральнай выбарчай камісіі, мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў. Сярод даступнай інфармацыі пра кандыдатаў, у прыватнасці, указваюцца іх прозвішча, імя, імя па бацьку, дата нараджэння, месца працы, партыйная, спосаб вылучэння, а таксама выбарчая акруга, ад якой вылучаецца той ці іншы кандыдат.

Аналіз інфармацыі пра кандыдатаў дазваляе зрабіць выснову пра тое, што сярод кандыдатаў сустракаюцца як партыйныя прадстаўнікі (члены зарэгістраваных у Рэспубліцы Беларусь палітычных партый), так і беспартыйныя. Пры гэтым дадзены факт не ўплывае на прадстаўніцтва орган і ўзровень мясцовага самакіравання, у які будзе абірацца кандыдат. Гэта значыць абавязкова сцэнзу партыйнасці пры выбарах дэпутатаў у Рэспубліцы Беларусь не ўсталявана. Прафесійная дзейнасць зарэгістраваных кандыдатаў паказвае, што кандыдатамі ў дэпутаты вылучаны прадстаўнікі народа, якія працуюць у арганізацыях і на прадпрыемствах дзяржаўнай і недзяржаўнай формы ўласнасці, ва ўстановах адукацыі і аховы здароўя, прадстаўнікі, што маюць спартыўныя дасягненні. Пры гэтым сярод кандыдатаў у дэпутаты зарэгістраваны як прадстаўнікі кіраўнічых структур арганізацый, так і спецыялісты.

Якія асаблівасці правядзення перадавыбарнай агітацыі ў Рэспубліцы Беларусь?

Перадавыбарная агітацыя кандыдатаў у выбаршчыкамі як ва ўстановах, так і ў грамадскіх месцах, размяшчэнне перадавыбарных праграм у сродках масавай інфармацыі і на афіцыйных сайтах мясцовых органаў, выступленні кандыдатаў у дэпутаты па тэлебачанні і радыё, тэлебачанні. У адпаведнасці з пастановамі Цэнтральнай выбарчай камісіі ўжо вызначаны сродкі масавай інфармацыі для бясплатных прадстаўленняў кандыдатамі перадавыбарных праграм, інфармацыі пра свае асабістыя, дзелавыя і палітычныя якасці. У прыватнасці, кандыдатаў у дэпутаты, зарэгістраваныя для

ўдзелу ў выбарах у Палату прадстаўнікоў ад выбарчых акруг горада Мінска, змогуць выйсці ў эфір у тэлепраграме Белтэлерадыёкампаніі («Беларусь 3»), у радыёпраграме «Радыё-Мінск». Пры гэтым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь кандыдатам у дэпутаты гарантуюцца роўныя магчымасці інфармавання выбаршчыкаў у сродках масавай інфармацыі.

Сустрэчы кандыдатаў з выбаршчыкамі праходзяць у зацверджаных для гэтага мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі месцах. Сярод прадстаўленых памяшканняў для сустрэч па г. Мінску вызначаныя актывы і канферэнц-залы, навукальныя кабінеты школ, гімназій, універсітэтаў, каледжаў, бібліятэк, цэнтраў сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва. У грамадскіх месцах у якасці месцаў для сходаў па-за памяшканнямі, як правіла, зацвярджаюцца пляцоўкі перад гандлёвымі аб'ектамі, крамамі, у тым ліку гіпермаркетами, спартыўнымі цэнтрамі, кінатэатрамі, дамамі быту. Пэралікі такіх месцаў зацверджаны адпаведнымі рашэннямі мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў. Для апаўчэння мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў пра планаваныя кандыдатамі ў дэпутаты і іх даверанымі асобамі масавыя мерапрыемствы выбарчым заканадаўствам Рэспублікі Беларусь таксама прадугледжаны падставы для адмоў (да прыкладу, больш раннія браніраваныя грамадскага месца, даты і часу для правядзення сходу іншым кандыдатам і інш.). За парушэнне парадку арганізацыі ці правядзення масавых мерапрыемстваў паводле арт. 24.23 Кодекса Рэспублікі Беларусь аб адміністрацыйных правапарушэннях устаноўлена адміністрацыйная адказнасць (якая прадугледжвае для фізічных асоб накладанне штрафу да двухсот базавых велічынь, адміністрацыйны арышт, масавыя працы). Разам з тым парушэнне заканадаўства аб арганізацыі і правядзенні масавых мерапрыемстваў можа цягнуць і крымінальную адказнасць, якая прадугледжвае пазбавленне свабоды (у прыватнасці, па артыкулах 361-1, 361-5, 369-3 Крымінальнага кодекса Рэспублікі Беларусь).

Якія навацыі выбарчага заканадаўства характэрныя для выбарчай кампаніі па выбарах дэпутатаў?

Варта адзначыць, што паняцце адзінага дня галасавання не вызначвае ўсяго комплексу новаўвядзенняў, якія тычацца хуткіх выбараў. У абноўленай рэдакцыі Выбарчага кодекса Рэспублікі Беларусь прадугледжаны шэраг этапав у арганізацыі і правядзенні выбараў дэпутатаў Парламенту і мясцовых саветаў дэпутатаў. Заканадаўчыя змены закрываю

забеспячэнне формаў галаснасці выбараў, новыя патрабаванні да дэпутатаў, дадатковыя паўнамоцтвы выбарчых камісій, стварэнне ўчасткаў для галасавання і апублікаванне вынікаў выбараў. Вельмі важна падкрэсліць, што ад даты адзінага дня галасавання (25 лютага 2024 года) адлічваюцца тэрміны прызначэння і правядзення выбараў дэлегатаў Усебеларускага народнага сходу, выбараў членаў Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, якія абіраюцца ў асобных шляхам.

У цэлым, інавацыі ў выбарчым заканадаўстве грунтуюцца на зменах і дадатках у Канстытуцыю Рэспублікі Беларусь і арыентаваны на забеспячэнне поўнага рэгулявання механізму абрання выбарных грамадзян у прадстаўнічыя органы дзяржаўнай улады, падтрыманне нацыянальнай бяспекі і грамадскага парадку, абарону нацыянальных інтарэсаў падчас электаральных кампаній, укараненне ў выбарчы працэс інфармацыйна-камунікатывных магчымасцяў афіцыйных інтэрнэт-рэсурсаў дзяржаўных органаў.

Якія стадыі выбарчага працэсу ўжо пройдзены ўдзельнікамі, а якія яшчэ трэба зрабіць?

На 9 лютага ў выбарчым працэсе ўжо пройдзены першыя этапы. У прыватнасці, утвораны выбарчыя камісіі, вызначаны ўчасткі для галасавання. Да 30 студзеня былі зарэгістраваны кандыдаты ў дэпутаты. З 31 студзеня пачаўся асноўны этап – агітацыйная кампанія кандыдатаў у дэпутаты, якая працягнецца да 24 лютага. Этап перадавыбарнай агітацыі кандыдатаў уключае іх выступленні ў сродках масавай інфармацыі, сустрэчы з выбаршчыкамі, прадстаўленні перадавыбарных праграм кандыдатаў для шырокага азнаямлення.

Працэс адміністрацыйнай кампаніі на роўні канстытуцыйнымі нормамі рэгулюецца прававымі актамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Цэнтральнай выбарчай камісіі, мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, органаў мясцовага самакіравання. Сярод іх можна назваць: Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 20.11.2023 № 367 «Аб прызначэнні выбараў дэпутатаў»; пастанова ЦБК ад 23.01.2024 № 3 «Аб зацвярджэнні графіка размеркавання эфірнага часу для бясплатных выступленняў кандыдатаў у дэпутаты Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь восьмага склікання па тэлебачанні і радыё»; рашэнне Мінгарвыканкама ад 18.01.2024 № 225 «Аб правядзенні перадавыбарнай агітацыі ў г. Мінску» і інш.

Ключавы этап электаральнай кампаніі – гэта галасаванне выбаршчыкаў за кандыдатаў у дэпутаты (ўласна выбары). 25 лютага 2024 года адбудзецца адзіны дзень галасавання, г. зн. выбары дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, мясцовых саветаў дэпутатаў (пасялковых, сельскіх, гарадскіх, раённых, абласных, Мінскага гарадскога савета). Для забеспячэння максімальнай магчымасці ўдзелу грамадзян у галасаванні кожнаму выбаршчыку заканадаўства дае права на дэтрміновае галасаванне.

Які фарміруюцца спісы выбаршчыкаў?

Спісы выбаршчыкаў спачатку фарміруюцца мясцовымі выканаўчымі органамі і адміністрацыйнымі на аснове дзяржаўнай аўтаматызаванай інфармацыйнай сістэмы «Рэгістр насельніцтва». Па завяршэнні стварэння ўчастковых выбарчых камісій (з 26 студзеня 2024 года) спісы перадаюцца ім. Ужо з 9 лютага быў пачаты працэс прадстаўлення спісаў грамадзян, якія маюць права ўдзельнічаць у выбарах, для іх азнаямлення, а не пазней, чым за 10 дзён да выбараў выбаршчыкам будуць накіроўвацца паведамленні пра дзень выбараў, час і месца галасавання, нумар тэлефона ўчастковай выбарчай камісіі.

Спісы выбаршчыкаў фарміруюцца ў адпаведнасці з прынцыпам іх месца жыхарства або часовай рэгістрацыі. Пры гэтым выбаршчыкі ўключаюцца ў спіс толькі на 1 участку для галасавання. Такі падыход прыняты ў заканадаўстве з мэтай забеспячэння роўных умоў і роўнай колькасці галасоў выбаршчыкаў на выбарах дэпутатаў. У выпадку, калі грамадзянін часова знаходзіцца на тэрыторыі іншага ўчастка для галасавання, ён таксама можа быць уключаны ў спіс выбаршчыкаў па месцы часовага знаходжання. Аднак у такім разе ён павінен будзе прад'явіць ва ўчастковую выбарчую камісію, акрамя пашпарта, дакумент, які пацвярджае яго часовае знаходжанне на адпаведнай тэрыторыі выбарчага ўчастка.

Ці ёсць асаблівасці для дэтрміновага галасавання? Галасавання дома?

Дэтрміновае галасаванне ажыццяўляецца па месцы знаходжання ўчастковай выбарчай камісіі і магчымае за 5 дзён да адзінага дня галасавання, а менавіта з 20 па 24 лютага з 12.00 да 19.00 (без перапынку). Для галасавання дома па паважлівых прычынах (да прыкладу, стан здароўя) грамадзянінам падаецца ва ўчастковую выбарчую камісію пісьмовая ці усная просьба аб магчымасці прагаласаваць дома. Галасаванне дома забяспечваецца з выкананнем тых жа прынцыпаў, што і для астанніх грамадзян на выбарчых участках.

Якія дакументы, акрамя пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь, можа прад'явіць выбаршчык для атрымання бюлетэня для галасавання?

Акрамя пашпарта грамадзяніна Рэспублікі Беларусь (ідэнтыфікацыйнай карткі грамадзяніна Рэспублікі Беларусь), выбаршчык можа прад'явіць іншыя афіцыйныя дакументы, які сведчыць асобу (напрыклад, ваенны білет (для вайскоўцаў тэрміновай службы), службавыя пасведчанне непрадвыбарнага органа (арганізацыі), пасведчанне кіроўцы, студэнцкі білет, білет навучэнца, пенсійнае пасведчанне, пасведчанне інваліда (пры наяўнасці ў ім фатаграфіі), даведку органаў унутраных спраў, што пацвярджае асобу грамадзяніна ў выпадку страты ці крадзяжу пашпарта (ідэнтыфікацыйнай карткі грамадзяніна Рэспублікі Беларусь), від на жыхарства для грамадзян Расійскай Федэрацыі).

Дэкан юрыдычнага факультэта БДУ Андрэй Шыдлоўскі, намеснік дэкана юрыдычнага факультэта па выхаваўчай рабоце Віктар Сушапарай

Працяг. Пачатак на стар. 1

Таксама ўніверсітэт стаў пляцоўкай для правядзення Патрыятычнага форуму моладзі Саюзнай дзяржавы, далучыўся да працы Форуму маладых выбаршчыкаў. Акрамя таго, выкладчыкі і студэнты не аднойчы выказвалі сваю грамадзянскую пазіцыю ў межах тэматычнай рубрыкі «Голас маладога выбаршчыка», што накіравана на фарміраванне палітычнай культуры і ўмацаванне электаральнай дасведчанасці.

Статыстыка мерапрыемстваў у БДУ па выбарчым працэсе:

Партыйная школа – унікальны праект БДУ

У БДУ пачала дзейнасць «Партыйная школа», агульнарэспубліканскі адукацыйны праект Беларускай партыі «Белая Русь». Яго мэта – фарміраванне цэласнага ўяўлення пра шматпартыйную сістэму і ролю партый у дзяржаўным будаўніцтве. Цэнтральным мерапрыемствам ва ўніверсітэце сталі тыднёвыя навучальныя курсы «Парталогія», арганізаваныя напярэдадні адзінага дня галасавання.

У распрацоўцы навучальнай праграмы ўдзельнічала экспертная група некалькіх факультэтаў БДУ: гістарычнага, юрыдычнага, журналістыкі, філасофіі і сацыяльных навук. Удзельнікамі курсаў сталі 13 кіраўнічых работнікаў нашай ВНУ (дэкан, намеснікі дэканаў, загадчыкі кафедраў), а таксама 7 кіраўнікоў іншых устаноў і арганізацый Мінска. Іх чакалі больш за два дзясяткі лекцый ад выкладчыкаў універсітэта і экспертаў Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, тэматычныя дыскусіі, практычныя семінары і дыялогавыя пляцоўкі па пяці блоках: гістарычным, прававым, інфармацыйным узаемадзеянні ў медыя, псіхалогіі камунікацыі і сацыяльных праектаў.

Актульнасць падобных мерапрыемстваў адзначыў рэктар Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Андрэй Кароль:

— Цяпер, у гістарычны перыяд для нашай краіны, БДУ таксама ўбудаваны ў палітычны кантэкст сучаснасці. Таму вельмі важна надаваць увагу падрыхтоўцы кадраў, якія ў будучыні стануць кампетэнтнымі спецыялістамі ў галіне партыйнага будаўніцтва і міжасобаснай прафесійнай камунікацыі.

Дарэчы, за гістарычны модуль «Парталогія» адказвалі супрацоўнікі гістарычнага факультэта БДУ. Яны правялі практычныя заняткі па пытаннях фарміравання органаў улады, гісторыі палітычных ідэалогій і развіцця знешнепалітычнага курсу Беларусі, а таксама арганізавалі круглы стол «Гісторыя фарміравання сучаснай шматпартыйнай сістэмы ў Рэспубліцы Беларусь». Спікерамі мерапрыемства выступілі член-карэспандэнт Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, старшыня Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навукі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Ігар Марзэлюк, дэкан гістарычнага факультэта БДУ Аляксандр Кахановіч і інш.

Блок па працы з інфармацыяй таксама заняў важную частку праграмы. Дэкан факультэта журналістыкі БДУ Аляксей Бяляеў правёў лекцыю пра медый-

нае суправаджэнне партыйнай дзейнасці ва ўмовах інфармацыйных войнаў. Старшы выкладчык факультэта Ігар Каралёў і дацэнт Аляксандр Градзюшка прадставілі паспяховыя сусветныя і нацыянальныя метады правяркі інфармацыі на дакладнасць і прынцыпы камунікацыйнага ўзаемадзеяння з аўдыторыяй у новых медыя.

Цырымонія ўзнагароджання ўдзельнікаў адбылася 2 лютага, на якой ганаровымі гасцямі выступілі старшыня Мінскага гарадскога савета дэпутатаў Андрэй Бугроў, прарэктар па выхаваўчай рабоце і сацыяльных пытаннях БДУ Ганна Бакун і старшыня па РГА «Белая Русь» ВНУ Марына Гутаўская. Слухачы «Парталогіі» атрымалі сертыфікаты аб праходжанні адукацыйнай праграмы і каштоўныя веды ў галіне некалькіх ключавых дысцыплін.

Дар'я Дрозд

Астатнія матэрыялы па тэме выбарчага працэсу ў БДУ чытайце на сайце газеты «Універсітэт» gazeta.bsu.by

Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Наталля Качанава сустрэлася са студэнтамі БДУ

Старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі Наталля Качанава 16 лютага сустрэлася са студэнтамі БДУ.

«Рада быць ізноў у сценах вядучай ВНУ ў краіне – БДУ. Я папрасіла, каб сёння тут прысутнічалі толькі студэнты – без выкладчыкаў, рэктара. Проста хачу з вамі пагутарыць, давяду да вас інфармацыю, якой хацела б падзяліцца. І давайце дамовімся: вы мне задаеце любыя пытанні, якія вас будуць цікавіць: асабістага плана, планаў развіцця краіны, майёй працы», – адзначыла Наталля Качанава.

Спікер распавяла пра дзейнасць Савета Рэспублікі і моладзевы парламент, законатворчасць, навіны Канстытуцыі, сустрэчы з людзьмі, міжнароднае супрацоўніцтва, складанае становішча ў свеце, памятнае даты, якія будуць адзначаны ў 2024 – 2025 гадах (80-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў і Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне), і інш.

Адной з тэм стала правядзенне адзінага дня галасавання – важнага этапу ў жыцці дзяржавы. «Усе, хто мае права браць удзел у выбарчай кампаніі, будуць аддаваць свой голас за дэпутатаў. І важна выбраць годных людзей, таму што яны будуць вызначаць далейшае развіццё краіны», – падкрэсліла Наталля Качанава. – Гэта найцяжэйшая праца, адказнасць за прыняцце рашэнняў».

Старшыня Савета Рэспублікі ў гэтай сувязі звярнула ўвагу на тое, што не выявіць грамадзянскую пазіцыю, не прагаласаваць – не правільна. Кожны павінен разумець значнасць удзелу ў выбарах.

Асобна спікер спынілася на фарміраванні Усебеларускага народнага сходу, якому нададзены канстытуцыйны статус. Члены УНС будуць працаваць на працягу 5 гадоў, як і дэпутаты. Колькасць – 1,2 тыс. дэлегатаў. «У членаў Усебеларускага народнага сходу велізарныя паўнамоцтвы – гэта стратэгія развіцця нашай краіны», – сказала Наталля Качанава.

Закранаючы міжнароднае становішча, Наталля Качанава яшчэ раз нагадала пра міралюбіваю палітыку Беларусі. «Мы ніколі нікому не пагражалі і не будзем пагражаць – занадта шмат напаку-

таваўся народ, – сказала яна. – Таму так важна захаваць мір і спакой у краіне».

Таксама на сустрэчы паднімаліся пытанні дэмаграфіі. «Каштоўнасці, якія дамінуюць на Захадзе, для нас непрыемальныя. У нас традыцыі – за муж выходзіць, жаніцца, дзяцей нараджаць, сям'ю ствараць. А там дзіцяці ўжо ў дзіцячым садку кажуць: можаш вызначыцца – хлопчык ты ці дзяўчынка. Гэта няправільна, не наш падыход. Таму ў Канстытуцыі па патрабаванні грамадзян прапісана: шлюб – гэта саюз паміж мужчынам і жанчынай. Вы павінны разумець каштоўнасць, статус сям'і», – падкрэсліла Наталля Качанава, звяртаючыся да моладзі.

Адзін са студэнтаў спытаў Наталлю Качанава, як яна ставіцца да асабістых благаў, старонак у сацыяльных сетках і ці варта чакаць з'яўлення яе асабістага акаўнта. Спікер адказала: «Я не баюся ніякіх аўдыторый, адкрыта іду да людзей. Мы сумленныя перад народам, сваёй краінай. Думаю, наколькі цікава

будзе мая старонка, якую інфармацыю ключавых момантаў, якія дапамогуць у прафесійным станаўленні. «Я з простага, працоўнага сям'і. Ніколі не марыла жыць і працаваць у Мінску. Больш за тое, жудасна баялася з'ехаць з роднага горада, які бязмерна люблю. Але жыццё так склалася. Асноватворнае для мяне – адказнае стаўленне да ўсяго. Мне ўсюды было камфортна працаваць, – сказала Наталля Качанава. – У нашай краіне, калі ты сумленны чалавек і сумленна выконваеш свае абавязкі, разумееш адказнасць не толькі за сваю сям'ю, але і за краіну, усе магчыма».

Спікер падкрэсліла важнасць справядлівага стаўлення да людзей, чаго патрабуе Прэзідэнт. «Самае галоўнае, калі дасягаеш пэўнага ўзроўню, захавай чалавечыя якасці. Калі толькі ўзыходзіш на прыступку вышэй, надзеў карону і ты начальнік, а астатнія ніхто – бяда.

Не атрымаецца добрага кіраўніка з той простага прычыны, што людзі гэта бацька і адчуваюць», – сказала Наталля Качанава.

У размове з журналістамі спікер падкрэсліла важнасць такіх сустрэч. «Мне было вельмі цікава сустрэцца з маладымі хлопцамі і дзяўчатамі – гэта галоўным чынам першы, другі, трэці курс, тыя, хто толькі прыйшоў і пачаў вучыцца ў вядучай ВНУ краіны. Многія з іх прыехалі з іншых гарадоў і рэгіёнаў, – адзначыла Наталля Качанава. – Мы гэту форму працы працягнем. Пры такіх асабістых сустрэчах у чарговы раз пераконваемся: у нас выдатная моладзь, якая думае пра будучыню краіны. Упэўнена, яны зробяць усё, каб развіваць і прымнажаць тыя традыцыі, якія ёсць у роднай Беларусі».

Акрамя таго, Наталля Качанава азнаёмілася з выставай дасягненняў БРСМ БДУ за 2020 – 2024 гады.

Па матэрыялах БелТА

Калейдаскоп навукі: аспіранты БДУ

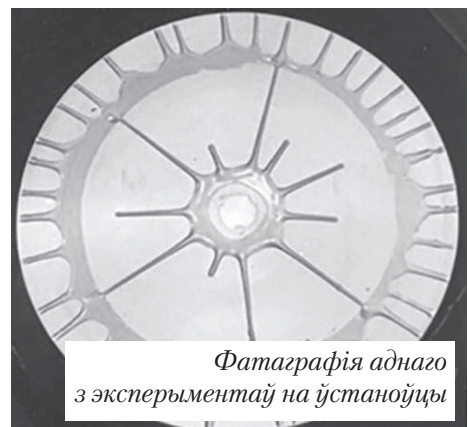
7 аспірантаў БДУ атрымалі стыпендыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. У гэтым спісе даследчыкі, якія дасягнулі значных навуковых і практычных поспехаў у галіне тэхнічных, фізіка-матэматычных, палітычных, філалагічных і гістарычных навук.

Аспірант механіка-матэматычнага факультэта **Яўген Аўдзейчук** удастоены ўзнагароды за распрацоўку мадэляў руху кропель на дыску, які круціцца, і алгарытму рашэння ўраўненняў раўнавагі абмежаваных восесіметрычных пластоў вадкасці. Ён заняўся гідрамеханікай на трэцім курсе. Гэта галіна мае шэраг нявырашаных праблем, вывучэнне якіх неабходнае для паляпшэння разумення шырокага класа прыродных і тэхналагічных працэсаў. Аспірант развіваў задачу ў курсавой працы, затым – у дыпломнай, потым у магістарскай дысертацыі, а зараз у кандыдацкай.

– Задачы раўнавагі і руху вадкіх пластоў на паверхнях, якія круцяцца, з’яўляюцца аднымі з базавых пры прававерцы мадэляў капілярнай гідрамеханікі. У прыватнасці, я разглядаю выпадак абмежаваных пластоў – кропель – і плоскай цвёрдай падкладкі – гарызантальнага дыска, які круціцца. Гэтыя мадэлі ўяўляюць сабой сістэмы ўраўненняў. І сутнасць маёй распрацоўкі заключаецца ў прапанове новага алгарытму колькаснага рашэння такіх ураўненняў для выпадку адноснага пакою вадкасці, а таксама ў прапанове новых мадэляў руху малых кропель па плоскай паверхні. У абодвух выпадках мэта заключалася ў спрашчэнні і паскарэнні разлікаў, – тлумачыць Яўген. Акрамя гэтага, ён удасканаліў алгарытмы ацэнкі ўстойлівасці кропель, якія круціцца, паколькі стандартныя метады вызначэння ўстойлівасці абмежаваных пластоў даюць вынікі не адпаведныя эксперыментальным даным. Тут пад ўстойлівасцю маецца на ўвазе здольнасць пластоў захоўваць стан раўнавагі адносна працягла час.

Задача мае і прыкладное прымяненне, у прыватнасці, пры распрацоўцы рэкамендацый па аптымізацыі цэнтрабежна-дыскавых тэхналогій нанясення змазак і пакрыццяў, вытворчасці мінеральных, металічных, харчовых і іншых парашкоў і ват. У першым выпадку вадкасць (змазка або незастылы матэрыял пакрыцця) змяшчаецца на дэталі, якая круціцца, і размяркоўваецца па ёй за кошт цэнтрабежных сіл, у другім – на дыск даедаецца расплаў, разбіваецца на

Фатаграфія аднаго з эксперыментаў на ўстаноўцы

Знешні выгляд мадэрнізаванай устаноўкі рэактыўнага магнетроннага распылення УВН-2М

струі і кроплі, утвараючы пры застыванні парашкі і ваты.

У далейшым Яўген плануе дапаўняць мадэль, уключаючы ў іх усё больш параметраў, якія дазваляюць улічыць максімальную колькасць розных эфектаў. Пры гэтым для поўнага даследавання апісаных тэхналагічных працэсаў неабходна будзе нават выйсці за межы чыстай гідрадинамікі – дадзеная задача стане міждyscyплінарнай у галіне механікі. А ўскладненне мадэляў запатрабуе яшчэ мацней аптымізаваць алгарытмы лікавага рашэння, каб выконваць адпаведныя разлікі без выкарыстання суперкамп’ютараў.

Аспірант факультэта радыёфізікі і камп’ютарных тэхналогій **Ігар Чычоў** распрацаваў новыя метады фарміравання звышцвёрдых нанаструктураваных пакрыццяў на аснове тытану (TiAlN, TiAlCuN, TiAlSiN) з высокімі трыбамеханічнымі ўласцівасцямі, якія дазваляюць павысіць надзейнасць функцыянавання вузлоў і апаратуры малых касмічных апаратаў.

– У 2021 годзе, пасля навування ў магістратуры, я вырашыў паступіць у аспірантуру і распрацаваў пошукі навуковага кірунка. Для мяне важна, каб тэматыка навуковага даследавання была цікавай і актуальнай. Мне прапанавалі навуковы кірунак, звязаны з фарміраваннем і даследаваннем керамічных пакрыццяў з палепшанымі ўласцівасцямі, што я палічыў перспектывным, – расказвае навуковец.

Распрацоўка і атрыманне нанаструктураваных пакрыццяў, якія валодаюць высокай цвёрдасцю, зносаўстойлівасцю, ўстойлівасцю да ўздзеяння радыяцыйнага выпраменьвання – адзін з найважнейшых напрамкаў даследаванняў у галіне матэрыялазнаўства. Пакрыцці TiAlN, TiAlCuN, TiAlSiN – перспектывныя матэрыялы для прымянення ў механічных вузлах касмічнай тэхнікі. Актуальным з’яўляецца атры-

манне зносаўстойлівых пакрыццяў, якія захоўваюць свае эксплуатацыйныя ўласцівасці ў касмічных умовах. Дадаванне вугляроду, медзі і крэмнію ў склад пакрыццяў TiAlN дазваляе палепшыць мікрамеханічныя ўласцівасці матэрыялу, паменшыць каэфіцыент трэння і павысіць надзейнасць і даўгавечнасць пакрыцця, якое трэцца.

– Фарміраванне звышцвёрдых нанаструктураваных пакрыццяў мы вырабляем метадам рэактыўнага магнетроннага распылення пры дапамозе мадэрнізаванай устаноўкі УВН – 2М на факультэце радыёфізікі і камп’ютарных тэхналогій, – дапаўняе Ігар.

Распрацаваныя пакрыцці могуць быць карысныя і эфектыўныя ў якасці ахоўных і механічна-ўстойлівых у касмічных апаратах. Акрамя гэтага яны могуць выкарыстоўвацца як умацавальныя пакрыцці для рэжучай прылады, вузлоў машын і станкоў, у якасці дэкаратыўных ахоўных пакрыццяў.

Распрацоўкай мабільнага апарата-праграмага комплексу назірання за касмічнымі аб’ектамі аспірантка факультэта радыёфізікі і камп’ютарных тэхналогій **Васіліна Баранова** пачала займацца яшчэ на чацвёртым курсе бакалаўрыята. Гэтая тэма яе зацікавіла ў кантэксце выяўлення і маніторынгу касмічнага смецця аптычнымі метадамі. Як аказалася, неабходных незалежных аптычных даных для даследаванняў характарыстык руху касмічных аб’ектаў не было ў адкрытым доступе. Ды і ў цэлым, з прычыны шматлікіх запускоў касмічных апаратаў на каліязямную арбіту маніторынг касмічнай прасторы – актуальная задача.

У выніку арбітальных сутыкненняў і выбухаў утвараецца вялікая колькасць абломкаў, якія трэба адсочваць. Таму з’явілася неабходнасць стварэння ўласнай аптычнай сістэмы назірання,

з дапамогай якой можна валодаць актуальнай інфармацыяй як пра катаглазаваныя, так і невядомыя касмічныя аб’екты. Распрацаваны прататып мабільнага апарата-праграмага комплексу назірання дазволіць незалежна ад міжнародных баз даных вызначыць арбітальныя параметры нізкаарбітальных касмічных апаратаў, весці ўласны каталог дзейных спадарожнікаў і касмічнага смецця, мець незалежную інфармацыю пра колькасныя характарыстыкі і параметры руху.

– Магчыма, гэты маленькі пачатак для развіцця распрацовак сістэм маніторынгу каліязямной касмічнай прасторы і стварэнне адзінай сеткі як аптычных, так і радыётэхнічных наземных станцый для сітуацыйнай касмічнай дасведчанасці ў нашай краіне.

На дадзены момант сістэма ў сваім першародным выглядзе ўкаранёна ў навуцальны працэс, але актыўна вядзецца праца над яе больш сур’ёзнай версіяй у частцы тэхнічнага абсталявання і алгарытмаў функцыянавання. Планаўца стварэнне аўтаномнай сістэмы аптычных назіранняў, якая будзе здольна збіраць даныя арбіт касмічных аб’ектаў рознага тыпу і прызначэння, а таксама больш дэталёвае вывучэнне касмічнага смецця, падзей распаду і выбухаў на каліязямной арбіце.

Стыпендыю аспірантцы юрыдычнага факультэта **Вользе Кандыбе** прызначылі за распрацоўку і тэарэтыка-метадалагічнае абгрунтаванне прапаноў па ўдасканаленні інстытутаў прамой і прадстаўнічай дэмакратыі ў Беларусі шляхам укаранення новых інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій у мэтах актывізацыі ўдзелу грамадзян у кіраванні справамі дзяржавы і эфектыўнай рэалізацыі іх канстытуцыйных правоў.

Цяпер даследавана сутнасць электроннага галасавання як інавацыйнай формы рэалізацыі права грамадзян на кіраванне справамі дзяржавы і распрацавана мадэль «электроннага парламента». Ён з’яўляецца эфектыўным інструментам, пры дапамозе якога гра-

адзначаны стыпендыяй Прэзідэнта

– Цяпер я працую ў Нацыянальным цэнтры прававой інфармацыі, адной з задач якога з’яўляецца правядзенне навуковых даследаванняў у галіне, якая мяне зацікавіла. Таму пры паступленні ў аспірантуру і сумоі з маім навуковым кірункам, загадкама кафедры канстытуцыйнага права Рыгорам Васілевічам мы палічылі гэтаму тэму перспектывнай. Рыгору Аляксеевічу я вельмі ўдзячная за каштоўныя парады і дапамогу, за ўсё тэма навуцання і кансультацыі, без іх у мяне не было б такога выніку!

Актыўнае ўкараненне ў прававую рэальнасць мадэлі электроннай дэмакратыі як асаблівай формы ўзаемадзеяння дзяржаўных органаў з народам з’яўляецца сучаснай тэндэнцыяй дэмакратычнага развіцця краіны. Перспектывнасць рэалізацыі ідэй па ўключэнні грамадзян у працэс кіравання справамі дзяржавы ўяўляе вялікую цікавасць для прадстаўнікоў экспертнага і акадэмічнага грамадства. У сувязі з гэтым Дырэктывай Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 27 снежня 2006 г. № 2 «Аб дэбюракратызацыі дзяржаўнага апарату і павышэнні якасці забеспячэння жыццядзейнасці насельніцтва» абвешчана неабходнасць маштабнага развіцця магчымасцяў лічбавых платформаў для выбудавання эфектыўнага ўзаемадзеяння і партнёрства паміж дзяржаўнымі органамі і грамадзянамі, прадстаўнікамі юрыдычных асоб.

Аспірантка прапанавала шляхі ўдасканалення інстытута зваротаў грамадзян пасродкам стварэння на базе дзяржаўнай адзінай (інтэграванай) рэспубліканскай інфармацыйнай сістэмы ўліку і апрацоўкі зваротаў грамадзян і юрыдычных асоб магчымасці стварэння анлайн-петыцыі. Гэта забяспечыць шырокую даступнасць і зручнасць для грамадзян у ажыццяўленні грамадска-палітычных дзейнасці.

Цяпер даследавана сутнасць электроннага галасавання як інавацыйнай формы рэалізацыі права грамадзян на кіраванне справамі дзяржавы і распрацавана мадэль «электроннага парламента». Ён з’яўляецца эфектыўным інструментам, пры дапамозе якога гра-

мадскасць можа выкарыстоўваць інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі для выканання асноўных функцый прадстаўнічай улады.

Аспірантка філалагічнага факультэта **Ганна Яфіменка** распрацавала класіфікацыю жанравых форм дэтэктыва і тыпалогію ўзаемадзеяння жанраў у французскай літаратуры мяжы XX – XXI стагоддзяў.

– Тэма зацікавіла мяне з першага курса. Тады мне захацелася пачытаць нешта пра тое, як называецца дэтэктыўны раман, і аказалася, што ў інтэрнэце няма пра гэта ні слова. Пры напісанні курсавой працы я ўзяла тэму, якая б дазволіла мне пашукаць важную інфармацыю больш старанна ў навуковай літаратуры, але зноў не знайшла нічога пад свой запыт. Тады і стала зразумела, што даўдзёцкае высятляцтва гэта самастойна, – дзеліцца Ганна.

Тэма дазваляе выявіць спецыфіку жанравага ўзаемадзеяння ў беларускай і замежнай літаратурах, сістэматызаваць аўтарскія варыянты жанравых трансфармацый і актуалізаваць стратэгіі аналізу мастацкага тэксту ў беларускай літаратуразнаўстве.

– Калі мы чытаем кнігу, мы амаль заўсёды ўспрымаем яе праз прызму сваіх асабістых чаканняў ад жанру. Праццей кажучы, добрыя якасці прыгодніцкага рамана могуць стаць недахопамі дэтэктыўнага і наадварот.

Сістэматызацыя змен, якія пастаянна адбываюцца ў жанравай літаратуры, карысная як для разумення тэкстаў і сацыяльна-антрапалагічных працэсаў у грамадстве, так і ў практычных мэтах

пры напісанні раманаў, сцэнарыяў ці п’ес. Ганне хацелася ўбачыць рэалізацыю гэтых магчымасцяў у сучаснай беларускай літаратуры.

– Праццітую Уладзіміра Караткевіча, які лічыў, што лепш за ўсё мова развіваецца, калі на ёй пішуць жывыя, папулярныя рэчы. Дэтэктыў – адзін з тых жанраў, якія людзі любілі заўсёды, і наўрад ці разлюбляць. Так што практычную карысць свайго даследавання я бачу галоўным чынам у выкарыстанні мадэляў трансфармацыі жанравага кода сучаснымі таленавітымі аўтарамі, якіх, безумоўна, шмат.

Дзмітрый Драгун, аспірант юрыдычнага факультэта, удастоены стыпендыі Прэзідэнта за выяўленне і тэарэтычнае абгрунтаванне змястоўных і структурных прыкмет радыкалізму і экстрэмізму ў сучасным палітычным дыскурсе.

У выніку дыскурсіўнага аналізу электаральных праграм палітычных партый радыкальнага і экстрэміскага кшталту ён выявіў маркеры, якія характарызуюць камунікацыйныя практыкі падобных грамадскіх фарміраванняў па апісанні сацыяльных, палітычных, эканамічных і культурных праблем грамадства. Дзмітрый распрацаваў рэкамендацыі па ўдасканаленні асноўных напрамкаў супрацьдзеяння радыкальным і экстрэмісцкім правам. Яго цікавасць да тэмы ўзнікла яшчэ ў студэнцкія гады, калі ён усвядоміў важнасць падтрымання палітычнай стабільнасці і бяспекі ў грамадстве. Паступова гэтая цікавасць перарасла ў сур’ёзнае імкненне зрабіць свой уклад у забеспячэнне на-

цыянальнай бяспекі Беларусі, і ён пачаў прымаць актыўны ўдзел у навукова-даследчай дзейнасці.

– Тэарэтычнае асэнсаванне радыкалізму і экстрэмізму – важны крок у забеспячэнні нацыянальных інтарэсаў Рэспублікі Беларусь. Атрыманыя вынікі могуць быць выкарыстаны ў дзейнасці суб’ектаў супрацьдзеяння экстрэмізму, напрыклад, для ўдасканалення метадыч правядзення лінгвістычных экспертыз пры расследаванні крымінальных спраў экстрэміскага характару ў мэтах іх усебаковага даследавання, у тым ліку з пазіцыі навуковых ведаў, – лічыць аспірант.

Таксама гэтыя распрацоўкі могуць дапоўніць назапашаныя ў палітычнай навуцы веды па пытаннях радыкалізму і экстрэмізму і стаць асновай для пашырэння даследчых магчымасцяў далейшага навуковага абгрунтавання праблемы.

Тэма кандыдацкай дысертацыі аспіранта гістарычнага факультэта **Максіма Сямёнава** – «Этнакультурная спадчына ордэна базыльян у Беларусі ў XVII – першай палове XIX стст.». За два гады навуцання ў аспірантуры ён даследаваў розныя кампаненты этнакультурнай спадчыны ордэна базыльян: адукацыйную дзейнасць, бібліятэчную справу гісторыю базыльянскай архітэктуры. У выніку вылучаны перыяды ў развіцці культурна-асветніцкай дзейнасці ордэна базыльян, вызначаны яе галоўныя цэнтры: школы, друкарні і бібліятэкі. Прааналізавана арганізацыю адукацыйнага працэсу, тэматычныя групы выданняў з базыльянскіх друкарняў, асартымент кніжных збораў базыльянскіх бібліятэк. Таксама вылучаны перыяды ў развіцці базыльянскай архітэктуры і іх мастацкія характарыстыкі.

– Гэтай тэмай я пачаў займацца яшчэ на трэцім курсе. Мой навуковы кірунак – доктар гістарычных навук, прафесар, загадчык кафедры этналогіі, музеалогіі і гісторыі мастацтваў БДУ Тадэвуш Навагродскі на сваіх лекцыях адзначаў, што этналогія Беларусі вывучае шмат розных пытанняў, у тым ліку канфесійную гісторыю Беларусі і культуру прывілеяваных слоў, да якіх адносіцца духавенства.

Актуальнасць дысертацыйнага даследавання заключаецца ў тым, што ў ім распрацоўваецца новы перспектывны кірунак этналагічнай навукі – этнаканфесіялогія. Яна з’яўляецца сінтэзам класічнай этнаграфіі і канфесійнай гісторыі.

– На тэрыторыі Беларусі ў XIV – XIX стст. дзейнічала мноства каталіцкіх манаскіх ордэнаў, але ўніяцкі быў толькі адзін – базыльян. Таму я вырашыў засяродзіць сваю навукова-даследчую дзейнасць менавіта на гэтым ордэне, а дакладней на яго этнакультурнай спадчыне.

Гэтае даследаванне можа быць выкарыстана для распрацоўкі лекцыйных курсаў па канфесійнай гісторыі Беларусі і для фарміравання архіўных і бібліятэчных фондаў. Таксама архітэктурныя помнікі ордэна базыльян могуць быць уключаны ў новыя турыстычныя маршруты, што будзе спрыяць развіццю турызму ў Беларусі.

Ганна Казакова

НАВІНЫ МІНСКА | БЕЛАРУСІ

Беларусь і Кітай падрыхтуюць план развіцця супрацоўніцтва да 2030 года. Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь Сяргей Алейнік 12 лютага правёў сустрэчу з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Кітайскай Народнай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Се Сяюнаам. Беларуская ўніверсальная гандлёвая біржа плануе наладзіць пастаўкі беларускай сельгаспрадукцыі ў Нігерыю. На бізнес-форуме «Беларусь – Нігерыя: прамы дыялог» БУГБ і дзелавыя кругі Нігерыі правялі двухбаковыя перамовы з кампаніямі, зацікаўленымі ў працы на біржавой пляцоўцы.	Сальда міжнароднага гандлю Беларусі па выніках 2023 года склалася станоўчым у памеры \$480,7 млн. Беларуская дэлегацыя ў Ташкенце дасягнула дамоўленасцяў на \$150 млн. Аляксандр Лукашэнка падпісаў паставу Савета бяспекі аб ухваленні праектаў Канцэпцыі нацбяспекі і Ваеннай дактрыны. Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ аб прызыве на тэрміновую ваенную службу ў лютым – маі 2024 года. Гала-канцэрт «Песня года Беларусі» пройдзе 2 сакавіка ў Палацы спорту.	У Мінску з’явіцца адзіны інтэрнэт-партал сацыяльных паслуг 139. Такім чынам гараджане змогуць адпраўляць заплыты ўсімі спосабамі сувязі. Вымпелам «За мужнасць і ўстойлівасць у гады Вялікай Айчыннай вайны» ўзнагароджаны 9 населеных пунктаў Беларусі – гарады Баранавічы, Дзяржынск, Дзятлава, Калінкавічы, Любань, Асіповічы, Чавусы, гарадскія пасёлкі Обаль і Асвея. Не менш за 650 тыс. кв. м жылых плануюць увесці ў эксплуатацыю ў Мінску ў 2024 г.	Каля 9,5 тыс. чалавек працаўладкаваны ў 2023 годзе пры садзейнічанні службы занятасці Мінска. У Рэспубліканскім навукова-практычным цэнтры дзіцячай анкалогіі, гематалогіі і імуналогіі ўвялі ў эксплуатацыю ўнікальны высокатэхналагічны дыягнастычны комплекс. Зараз ёсць магчымасць зрабіць адзін геном чалавека за адно даследаванне. Ключавая ў Рэспубліцы Беларусь галіновая Міжнародная архітэктурна-будаўнічая выстава BUDEXPO–2024 расчыніць свае дзверы 27–29 сакавіка.
--	---	---	--

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт аб’яўляе конкурс на замяшчэнне пасада прафесарска-выкладчыцкага складу

Хімічны факультэт БДУ аб’яўляе конкурс на замяшчэнне наступных пасада ПНС:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Загадчык кафедры высокамолекулярных злучэнняў	1 год
Прафесар кафедры агульнай хіміі і метадыкі выкладання хіміі	3 гады
Прафесар кафедры аналітычнай хіміі	3 гады
Прафесар кафедры аналітычнай хіміі	3 гады
Прафесар кафедры фізічнай хіміі	3 гады
Дацэнт кафедры неарганічнай хіміі	3 гады
Дацэнт кафедры неарганічнай хіміі	3 гады
Дацэнт кафедры неарганічнай хіміі	3 гады
Дацэнт кафедры фізічнай хіміі	1 год
Дацэнт кафедры агульнай хіміі і метадыкі выкладання хіміі	1 год
Дацэнт кафедры радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій	3 гады
Дацэнт кафедры радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій	3 гады
Дацэнт кафедры арганічнай хіміі	3 гады
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, каб. 203, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Ленінградская, 14, каб. 203, да 20 красавіка.	

Юрыдычны факультэт аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасада:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Дацэнт кафедры паліталогіі	2 гады
Дацэнт кафедры паліталогіі	1 год
Дацэнт кафедры крымінальнага працэсу і пракурорскага нагляду	1 год
Дацэнт кафедры канстытуцыйнага права	1 год
Дацэнт кафедры экалагічнага і аграрнага права	5 гадоў
Дацэнт кафедры грамадзянскага права	1 год
Дацэнт кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права	1 год
Дацэнт кафедры грамадзянскага права	1 год
Дацэнт кафедры грамадзянскага працэсу і працоўнага права	5 гадоў
Дацэнт кафедры дзяржаўнага кіравання	5 гадоў
Дацэнт кафедры экалагічнага і аграрнага права	5 гадоў
Старшы выкладчык кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права	
Старшы выкладчык кафедры грамадзянскага права	
Старшы выкладчык кафедры тэорыі і гісторыі дзяржавы і права	
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: вул. Ленінградская, 8, каб. 220, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: вул. Ленінградская, 8, каб. 104, да 20 красавіка.	

Кафедра педагагікі і праблем развіцця адукацыі аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасада:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Дацэнт кафедры педагагікі і праблем развіцця адукацыі	5 гадоў
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 234, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 234, да 20 красавіка.	

Факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасада:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Дацэнт кафедры камп’ютарных тэхналогій і сістэм	5 гадоў
Дацэнт кафедры метадаў аптымальнага кіравання	5 гадоў
Дацэнт кафедры матэматычнага мадэлявання і аналізу даных	5 гадоў
Дацэнт кафедры матэматычнага мадэлявання і аналізу даных	1 год
Дацэнт кафедры камп’ютарных тэхналогій і сістэм	5 гадоў
Дацэнт кафедры вышэйшай матэматыкі	5 гадоў
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: дэканат факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі (каб. 509 галоўнага корпуса БДУ, пр. Незалежнасці, 4, г. Мінск), да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: каб. 518 галоўнага корпуса БДУ (пр. Незалежнасці, 4, г. Мінск), да 20 красавіка.	

Інстытут бізнесу БДУ аб’яўляе конкурс на замяшчэнне наступных пасада ПНС:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Дацэнт кафедры прававых і гуманітарных дысцыплін	1 год
Месца (адрас) прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 203, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: 220004, г. Мінск, вул. Шпалерная, 7, каб. 213, да 20 красавіка.	

Дзяржаўная ўстанова адукацыі «Інстытут тэалогіі імя святых Мафодзія і Кірыла» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта аб’яўляе конкурс на замяшчэнне наступных пасада ПНС:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Загадчык кафедры біблістыкі і хрысціянскага веравучэння	2 гады
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г.Мінск, пр. Незалежнасці, 24, каб. 302, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, пр. Незалежнасці, 24, каб. 301, да 20 красавіка.	

Факультэт журналістыкі аб’яўляе конкурс на замяшчэнне вакантных пасада:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Прафесар кафедры перыядычнага друку і вэб-журналістыкі	1 год
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 301, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Кальварыйская, 9, каб. 323, да 20 красавіка.	

Эканамічны факультэт аб’яўляе конкурс на замяшчэнне наступных пасада ПНС:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Прафесар кафедры аналітычнай эканомікі і эканаметрыкі	5 гадоў
Прафесар кафедры карпаратыўных фінансаў	1 год
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. К. Маркса, д. 31, каб. 65, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. К. Маркса, д. 31, каб. 65, да 20 красавіка.	

Факультэт радыёфізікі і камп’ютарных тэхналогій аб’яўляе конкурс на замяшчэнне наступных пасада ПНС:	
Найменне пасады і кафедры	Тэрмін абрання на пасаду¹
Загадчык кафедры фізікі і аэракасічных тэхналогій	5 гадоў
Месца (адрас) і тэрмін прыёму заявы для ўдзелу ў конкурсе: г. Мінск, вул. Курчатава, 5, каб. 601, да 21 сакавіка. Месца (адрас) і дата правядзення конкурсу: г. Мінск, вул. Курчатава, 5, каб. 605, да 20 красавіка.	

¹(дацэнт, прафесар, намеснік загадчыка агульнаўніверсітэцкай кафедры, загадчыка кафедры)